

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Α. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΕΚ ΚΑΙ ΠΕΚ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2008

Επιμέλεια: Μ.Α. Χρυσομάλλης

Επ. Καθηγητής Νομικής ΔΠΘ

Προλογικό σημείωμα

Είναι η πέμπτη συνεχόμενη χρονιά που από τις φιλόξενες σελίδες του περιοδικού *Digesta* παρουσιάζουμε την ετήσια παρουσία της Ελλάδας ενώπιον των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δικαστήριο και Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στο εξής ΔΕΚ και ΠΕΚ αντίστοιχα).

Πρόκειται για μία καταγραφή των αποφάσεων των παραπάνω δικαστηρίων, που έχουν ελληνικό ενδιαφέρον, ταξινομημένων κατά θεματική ενότητα και όχι κατά την ημερομηνία έκδοσης ή το είδος διαδικασίας/προσφυγής.

Τέτοιες θεωρούμε, κυρίως, τις αποφάσεις επί προσφυγών για παράβαση που ασκήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, τις αποφάσεις επί προσφυγών ακυρώσεως, κατά παραλείψεων και αποζημιώσεως που ασκήθηκαν από την ελληνική Κυβέρνηση ή από Έλληνες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) κατά των κοινοτικών οργάνων, τις προδικαστικές παραπομπές στο ΔΕΚ εκ μέρους ελληνικών δικαστηρίων και, ενδεχομένως, τις παραπομπές στο Δικαστήριο εκ μέρους δικαστηρίων άλλων Κρατών - μελών, στις οποίες εμπλέκεται Έλληνας ως διάδικος στην κύρια δίκη και τέλος τις αποφάσεις του ΔΕΚ επί αναιρέσεων κατά των αποφάσεων του ΠΕΚ.

Παρακάτω καταγράφονται μόνο οι οριστικές αποφάσεις του ΔΕΚ ή του ΠΕΚ και όχι οι εισαχθείσες υποθέσεις κατά την περίοδο αναφοράς ή οι υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση αλλά βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο (π.χ. έχουν δημοσιευθεί οι προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα ή η Έκθεση της συζητήσεως στο ακροατήριο). Έχουν παραληφθεί μόνο ορισμένες υπαλληλικές προσφυγές Ελλήνων κοινοτικών υπαλλήλων κατά των κοινοτικών Οργάνων στα οποία απασχολούνται, στο βαθμό που αυτές παρουσιάζουν μόνο προσωπικό ενδιαφέρον και θα επιβάρυναν αδικαιολόγητα την παρουσίαση.

Η αναφορά παρακάτω περιορίζεται στον τίτλο της απόφασης (Δικαστήριο, αριθμός απόφασης, διάδικοι, ημερομηνία εκδόσεως), στη συνοπτική περίληψη καθώς και το διατακτικό της ενώ δεν περιλαμβάνει άλλα μέρη και, κυρίως, το σκεπτικό του Δικαστηρίου. Όλες οι αποφάσεις είναι δημοσίευτες ακόμη στη Συλλογή των Αποφάσεων του Δικαστηρίου, αφού η δημοσίευσή τους καθυστερεί περίπου

δύο χρόνια. Οι ενδιαφερόμενοι, πάντως, μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη διαδικτυακή πύλη του ΔΕΚ (<http://curia.eu.int>) για να αντλήσουν το σύνολο των στοιχείων μίας αποφάσεως.

Μεταξύ των αποφάσεων που καταγράφονται παρακάτω και εκδόθηκαν το 2008 υπάρχουν αρκετές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τέτοιες θεωρούνται οι εξής:

- Οι τρεις αποφάσεις, δύο κατόπιν προσφυγών της Επιτροπής για παράβαση και μια κατόπιν προδικαστικής παραπομπής, που εκδόθηκαν μάλιστα μέσα στον ίδιο μήνα (Οκτώβριος 2008), με τις οποίες το ΔΕΚ έκρινε ότι η ελληνική νομοθεσία για την αναγνώριση των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατόπιν σπουδών που πραγματοποιήθηκαν είτε στο εξωτερικό είτε σε «*εργαστήρια ελευθέρων σπουδών*», που ενεργούν σε συνεργασία με αλλοδαπά εκπαιδευτικά ιδρύματα αντιβαίνει στην κοινοτική νομοθεσία. Όπως είχαμε ισχυρισθεί σε παλαιότερο σχόλιο μας σε αντίστοιχη απόφαση του ΔΕΚ (*υπόθεση Neri*), που αφορούσε το ιταλικό σύστημα αναγνώρισης, η καταδίκη ήταν αναμενόμενη, αφού ο τρόπος προσέγγισης του θέματος από την ελληνική διοίκηση, το μέγεθος των πιέσεων που ασκούνται σ' αυτήν από επαγγελματικούς φορείς και ο σχεδόν πεισματικός χαρακτήρας των παραβιάσεων, δεν επιτρέπουν περιθώρια διαφορετικής αντιμετώπισης της ελληνικής συμπεριφοράς από το ΔΕΚ. Στο σημείο αυτό θα διακινδυνεύσουμε την πρόβλεψη ότι η συμμόρφωση διαφαίνεται αβέβαιη, οπότε δεν αποκλείεται σ' ένα επόμενο στάδιο να οδηγηθεί η χώρα μας εκ νέου ενώπιον του ΔΕΚ με αίτημα την επιβολή κυρώσεων οικονομικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 228 ΣυνθΕΚ. Εξάλλου, μετά τις αποφάσεις του ΔΕΚ νομίζουμε ότι την σκυτάλη παίρνουν τα ελληνικά δικαστήρια τα οποία θα κληθούν να αντιμετωπίσουν σωρεία αγωγών ή προσφυγών κατόχων τίτλων σπουδών της αλλοδαπής ή «*εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών*», που σήμερα δεν αναγνωρίζονται.

- Η καταδίκη της χώρας μας για την «*νομοθεσία περί βασικού μετόχου*», όπως έγινε γνωστή δημοσιογραφικά, αφού το ΔΕΚ έκρινε ως ασυμβίβαστες με το κοινοτικό δίκαιο, μεταξύ άλλων, τις ελληνικές διατάξεις, που καθιερώνουν αμάχητο τεκμήριο ασυμβιβάστου μεταξύ, αφενός, της ιδιότητας του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που ασκεί δραστηριότητα στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και, αφετέρου, της ιδιότητας του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του Δημοσίου ή νομικού προσώπου του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων ή προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών.

- Οι τέσσερις καταδικαστικές αποφάσεις μετά από προσφυγές της Επιτροπής στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τις οποίες η χώρα μας παραβίασε τις υποχρεώσεις της που σχετίζονται με την προστασία και διαχείριση των υδάτων, με τα προγράμματα παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων πλοίου, με τη διατήρηση των αγρίων πτηνών και τις ζώνες ειδικής προστασίας αυτών, καθώς και με την εξοικονόμηση ενέργειας και ειδικότερα με την ενεργειακή από-

δοση των κτιρίων (η υπόθεση αυτή ταξινομήθηκε στην ενέργεια αλλά λόγω αντικείμενου αφορά περιβαλλοντικά θέματα). Οι καταδίκες αυτές, που είναι ισάριθμες μ' αυτές που καταγράφηκαν τα δύο προηγούμενα χρόνια (2006-2007) επιβεβαιώνουν το συμπέρασμα στο οποίο είχαμε καταλήξει πέρυσι σύμφωνα με το οποίο «η παραβατική συμπεριφορά της Ελλάδας στον τομέα του περιβάλλοντος είναι δεδομένη και επιμένουσα».

- Θα πρέπει να σημειώσουμε, ως ιδιαίτερα θετικό για τη συνεργασία μεταξύ του ελληνικού και του κοινοτικού δικαστικού συστήματος κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στην ελληνική έννομη τάξη, ότι το ΔΕΚ κλήθηκε μέσα στο 2008 να εκδώσει τρεις αποφάσεις επί αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικών αποφάσεων, που προήλθαν οι δύο από το Συμβούλιο της Επικρατείας και η τρίτη από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.

- Κλείνοντας το προλογικό σημείωμα αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα Ιωάννα Κυριτσάκη, Διδάκτορα Νομικής και Ειδικό Επιστήμονα του Τομέα Διεθνών Σπουδών της Νομικής Σχολής του Δ.Π.Θ. και την κα Κυριακή Ραφτοπούλου, υποψήφια Διδάκτορα της Νομικής Σχολής του Δ.Π.Θ. για τη συμβολή τους στη συγκέντρωση και επεξεργασία του υλικού.

M.X.A.

Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

ΔΕΚ, υπόθεση C-36/08

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Οδηγία 93/16/ΕΟΚ – Ειδική εκπαίδευση για την άσκηση γενικής ιατρικής – Μη ορθή μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο

Το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, εκδίδοντας και διατηρώντας σε ισχύ κανόνες όπως αυτοί του άρθρου 29, παράγραφοι δ.1 και δ.2, του νόμου 3209/03, οι οποίοι αντιβαίνουν στα άρθρα 30, 31 και 36 της οδηγίας 93/16/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των ιατρών και της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων τους, όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 2001/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2001, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα εν λόγω άρθρα 30, 31 και 36.

2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

3) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

ΔΕΚ, υπόθεση C-274/05

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 23^{ης} Οκτωβρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Οδηγία 89/48/ΕΟΚ – Εργαζόμενοι – Αναγνώριση διπλωμάτων

Το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία,

μη αναγνωρίζοντας τα διπλώματα που χορηγήθηκαν από τις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους - μέλους κατόπιν σπουδών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο συμφωνίας, βάσει της οποίας σπουδές που πραγματοποιούνται σε ιδιωτικό ίδρυμα στην Ελλάδα επικυρώνονται από τις εν λόγω αρχές,

επιβάλλοντας αντισταθμιστικά μέτρα σε περισσότερες περιπτώσεις από όσες επιτρέπει η οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισεως των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσως που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2001,

αναθέτοντας στο Συμβούλιο Αναγνώρισεως Επαγγελματικής Ισοτιμίας Τίτλων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης την αρμοδιότητα να εξετάζει αν το «εκπαιδευτικό ίδρυμα, στο οποίο πραγματοποίησε την επαγγελματική του εκπαίδευση ο αιτών, ανήκει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση» και κατά πόσον «ο αιτών διαθέτει την απαραίτητη επαγγελματική πείρα, στην περίπτωση που η διάρκεια της εκπαίδευσως υπολείπεται κατά ένα τουλάχιστον έτος αυτής που απαιτείται στην Ελλάδα για την άσκηση του ίδιου επαγγέλματος» και

μη επιτρέποντας, στον δημόσιο τομέα, τη μετάταξη σε θέσεις κλάδου ανώτερης κατηγορίας ατόμων που διορίστηκαν με βαθμό χαμηλότερο από αυτόν με τον οποίο θα μπορούσαν να έχουν διορισθεί αν τα διπλώματά τους είχαν αναγνωρισθεί σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 89/48, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/19,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 1, 3, 4, 8 και 10 της οδηγίας 89/48, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/19.

2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.

3) Η Ελληνική Δημοκρατία φέρει τα έξοδά της, καθώς και τα δύο τρίτα των εξόδων της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

4) Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φέρει το ένα τρίτο των εξόδων της.

ΔΕΚ, υπόθεση C-151/07

Θεολόγος - Γρηγόριος Χατζηθανάσης κατά Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), απόφαση της 4^{ης} Οκτωβρίου 2008, επί της αιτήσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Οδηγία 92/51/ΕΟΚ – Αναγνώριση διπλωμάτων – Σπουδές σε «εργαστήριο ελευθέρων σπουδών» που δεν αναγνωρίζεται ως εκπαιδευτικό ίδρυμα από το κράτος - μέλος υποδοχής – Οπτικός

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

Τα άρθρα 1, στοιχείο α', 3 και 4 της οδηγίας 92/51 έχουν την έννοια ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους - μέλους υποδοχής υποχρεούνται, κατά το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, να αναγνωρίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 της ίδιας αυτής οδηγίας, το δίπλωμα που έχει χορηγηθεί από αρμόδια αρχή άλλου κράτους - μέλους και πιστοποιεί την ολοκλήρωση σπουδών που έχουν πραγματοποιηθεί, εν όλω ή εν μέρει, σε φορέα εγκατεστημένο στο κράτος - μέλος υποδοχής ο οποίος, δυνάμει της νομοθεσίας του τελευταίου αυτού κράτους - μέλους, δεν αναγνωρίζεται ως εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Περιβάλλον - Καταναλωτές**ΔΕΚ, υπόθεση C-264/07**

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 31^{ης} Ιανουαρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Οδηγία 2000/60/ΕΚ – Προστασία και διαχείριση των υδάτων – Μη κατάρτιση των προβλεπόμενων αναλύσεων – Παράλειψη διαβιβάσεως των απαιτούμενων συνοπτικών εκθέσεων

Το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, μη εκπονώντας, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού η οποία ευρίσκεται στο έδαφός της, ανάλυση των χαρακτηριστικών της, επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές των παραρτημάτων II και III της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, ενώ, μη υποβάλλοντας συνοπτικές εκθέσεις σχετικά

με τις αναλύσεις που απαιτούνται από τη διάταξη αυτή, παρέβη και τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 15, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

ΔΕΚ, υπόθεση C-81/07

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 13^{ης} Μαρτίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Περιβάλλον – Οδηγία 2000/59/ΕΚ – Προγράμματα παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων πλοίου

Το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει, να εφαρμόσει και να εγκρίνει τα προγράμματα παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 5, παράγραφος 1, και 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

ΔΕΚ, υπόθεση C-293/07

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Οδηγίες 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ – Διατήρηση των αγρίων πτηνών – Ζώνες ειδικής προστασίας – Ανεπαρκή μέτρα προστασίας

Το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση και εφαρμογή ενός συνεκτικού, συγκεκριμένου και ολοκληρωμένου νομικού καθεστώτος, ικανού να εξασφαλίσει τη βιώσιμη διαχείριση και την αποτελεσματική προστασία των ζωνών ειδικής προστασίας που έχουν χαρακτηριστεί λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατηρήσεως που θέτει η οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής καθώς και του άρθρου της 4, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Μεταφορές**ΔΕΚ, υπόθεση C-305/06**

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Συνδυσασμένες εμπορευματικές μεταφορές μεταξύ κρατών - μελών – Οδηγία 92/106/ΕΟΚ – Τελική οδική διαδρομή, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα συνδυσασμένης μεταφοράς – Πλησιέστερος κατάλληλος σταθμός

Το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.

Ανταγωνισμός**ΔΕΚ, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις**

C-468/06 και C-478/06, Σωτ. Λέλος και Σία ΕΕ (C 468/06), Φαρμακεμπορική ΑΕ Εμπορίας και Διανομής Φαρμακευτικών Προϊόντων (C 469/06), Κωνσταντίνος Ξυδιάς και Σία ΟΕ (C-470/06), Φαρμακεμπορική ΑΕ Εμπορίας και Διανομής Φαρμακευτικών Προϊόντων (C 471/06), Ιωνάς Στρούμσας ΕΠΕ (C-472/06), Ιωνάς Στρούμσας ΕΠΕ (C-473/06), Φαρμακαποθήκη Pharma-Group Μεσσηνίας ΑΕ (C-474/06), Κ. Π. Μαρινόπουλος ΑΕ Εμπορίας και Διανομής Φαρμακευτικών Προϊόντων (C-475/06), Κ. Π. Μαρινόπουλος ΑΕ Εμπορίας και Διανομής Φαρμακευτικών Προϊόντων (C-476/06), Κόκκορης Δ. Τσάνας Κ. ΕΠΕ κ.λπ. (C-477/06), Κόκκορης Δ. Τσάνας Κ. ΕΠΕ κ.λπ. (C-478/06) κατά GlaxoSmithKline ΑΕΒΕ Φαρμακευτικών Προϊόντων, πρώην Glaxowellcome ΑΕΒΕ, απόφαση της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 2008, επί της αιτήσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών για την έκδοση προδικαστικής απόφασης

Άρθρο 82 ΕΚ – Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως – Φαρμακευτικά προϊόντα – Άρνηση εφοδιασμού των χονδρεμπόρων που πραγματοποιούν παράλληλες εξαγωγές – Συνήθης χαρακτήρας των παραγγελιών

Το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

Το άρθρο 82 ΕΚ έχει την έννοια ότι επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά φαρμάκων, η οποία, προκειμένου να εμποδίσει τις παράλληλες εξαγωγές που πραγματοποιούν ορισμένοι χονδρέμποροι από ένα κράτος - μέλος προς άλλα κράτη - μέλη, αρνείται να ικανοποιήσει συνήθεις παραγγελίες των χονδρεμπόρων αυτών, εκμεταλλεύεται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της. Στο αιτούν δι-

καστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει τον συνήθη χαρακτήρα των παραγγελιών αυτών, λαμβάνοντας υπόψη τον όγκο τους σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς του εν λόγω κράτους - μέλους, καθώς και τις εμπορικές σχέσεις που διατηρούσε στο παρελθόν η εν λόγω επιχείρηση με τους χονδρεμπόρους αυτούς.

Κρατικές ενισχύσεις

ΔΕΚ, υπόθεση C-419/06

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Κρατικές ενισχύσεις – Υποχρέωση ανακτήσεως

Το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, μη λαμβάνοντας εμπροθέσμως όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να καταργήσει τις ενισχύσεις που κήρυξε παράνομες και ασύμβατες με την κοινή αγορά η απόφαση της Επιτροπής, της 14ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ελλάδα υπέρ της Ολυμπιακής Αεροπορίας και των Ολυμπιακών Αερογραμμών και να ανακτήσει τις εν λόγω ενισχύσεις από τους αποδέκτες τους, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 2 έως 4 της αποφάσεως αυτής.

2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

ΔΕΚ, υπόθεση C-521/06 P

Αθηναϊκή Τεχνική ΑΕ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2008, αίτηση αναίρεσεως

Αίτηση αναίρεσεως – Κρατική ενίσχυση – Ενίσχυση χορηγηθείσα από την Ελληνική Δημοκρατία προς την Hyatt Regency – Καταγγελία – Απόφαση περί θέσεως της καταγγελίας στο αρχείο – Κανονισμός (ΕΚ) 659/1999 – Άρθρα 4, 13 και 20 – «Πράξη δυνάμενη να προσβληθεί» κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

1) Αναίρει τη διάταξη του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Σεπτεμβρίου 2006, T-94/05, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής.

2) Απορρίπτει την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3) Αναπέμπει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτημάτων της Αθηναϊκής Τεχνικής ΑΕ περί ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 2ας Ιουνίου 2004 να θέσει στο

αρχείο την καταγγελία της περί κρατικής ενισχύσεως που χορήγησε η Ελληνική Δημοκρατία στην κοινοπραξία Hyatt Regency στο πλαίσιο της αναθέσεως της δημόσιας συμβάσεως με αντικείμενο την παραχώρηση του 49 % του κεφαλαίου του καζίνο Mont Parnès.

4) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα

Γεωργία

ΠΕΚ, υπόθεση T-339/06

Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2008

Γεωργία – Κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς – Ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση και τη μετατροπή των αμπελώνων – Κανονισμός (ΕΚ) 1493/1999 – Καθορισμός των κονδυλίων που χορηγούνται, βάσει οριστικής κατανομής, στα κράτη - μέλη – Απόφαση 2006/669/ΕΚ – Επιτακτικός χαρακτήρας της προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1227/2000 – Αρχές της αγαστής συνεργασίας, της καλής πίστης και της χρηστής διοικήσεως, της αναλογικότητας και της πρακτικής αποτελεσματικότητας

Το Πρωτοδικείο αποφασίζει:

1. Απορρίπτει την προσφυγή
2. Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Ενέργεια

ΔΕΚ, υπόθεση C-342/07

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, απόφαση της 17^{ης} Ιανουαρίου 2008

Παράβαση κράτους - μέλους – Οδηγία 2002/91/ΕΚ – Ενεργειακή πολιτική – Εξοικονόμηση ενέργειας – Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη

Το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να θεσπίσει εμπροθέσμως τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη συμμόρφωσή της προς την οδηγία 2002/91/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή.

- 2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Περιφερειακή Πολιτική**ΠΕΚ, υπόθεση T-404/05**

Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 19^{ης} Νοεμβρίου 2008

Ταμείο Συνοχής – Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών – Μείωση της χρηματοδοτικής ενισχύσεως – Αρχή της αναλογικότητας

Το Πρωτοδικείο (όγδοο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Θεσμικό δίκαιο**ΔΕΚ, υπόθεση C-203/07 P**

Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 6^{ης} Νοεμβρίου 2008, αίτηση αναιρέσεως

Αίτηση αναιρέσεως – Σχέδιο δημιουργίας κοινής διπλωματικής αντιπροσωπείας στην Αμπούζα (Νιγηρία) – Καταβολή οφειλομένων χρηματικών ποσών εκ μέρους της Ελλάδας – Συμφωνισμός με το ποσό που έπρεπε να καταβάλει η Επιτροπή για το περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδος

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

ΔΕΚ, υπόθεση C-436/07 P

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ευφροσύνης Αλεξιάδου, απόφαση της 13^{ης} Νοεμβρίου 2008, αίτηση αναιρέσεως

Αίτηση αναιρέσεως – Ρήτρα διαιτησίας – Σύμβαση σχετικά με το σχέδιο αναπτύξεως τεχνολογίας για την παραγωγή αδιάβροχου δέρματος – Επιστροφή προκαταβληθέντων ποσών – Τόκοι

Το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Αναίρει την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 12ης Ιουλίου 2007, T-312/05, Επιτροπή κατά Αλεξιάδου.

2) Αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Πνευματική ιδιοκτησία**ΠΕΚ, υπόθεση T-96/06**

Τσακίρης - Μαλλάς ΑΕ κατά Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), Late Editions Ltd, απόφαση της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2008

Κοινοτικό σήμα – Διαδικασία ανακοπής – Αίτηση καταχωρίσεως του κοινοτικού εικονιστικού σήματος *exē* – Προγενέστερο εθνικό λεκτικό σήμα EXE – Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου – Κίνδυνος συγχύσεως – Ομοιότητα των προϊόντων και των σημείων – Άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94

Το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Τσακίρης - Μαλλάς ΑΕ στα δικαστικά έξοδα.

Δίκαιο των εταιριών**ΔΕΚ, υπόθεση C-532/06**

Εμμ. Γ. Λιανάκης ΑΕ, Σήμα Ανώνυμη Τεχνική Εταιρία Μελετών και Επιβλέψεων, Νικόλαος Βλαχόπουλος κατά Δήμου Αλεξανδρούπολης, Πλανητικής ΑΕ, Αικατερίνης Γεωργούλα, Δημητρίου Βάσιου, Ν. Λουκάτου και Συνεργατών ΑΕ Μελετών, Ερατοσθένης Μελετητικής ΑΕ, Α. Πανταζή - Παν. Κυριοπούλου και συν/τών ΟΣ «Φίλων» ΟΕ, Νικολάου Σιδέρη, απόφαση της 24^{ης} Ιανουαρίου 2008, επί της αιτήσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Οδηγία 92/50/ΕΟΚ – Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Πραγματοποίηση μελέτης περί της κτηματογραφίσεως, της πολεοδομίσεως και της πράξεως εφαρμογής για έναν οικισμό – Κριτήρια που μπορούν να γίνουν δεκτά ως «κριτήρια ποιοτικής επιλογής» ή ως «κριτήρια αναθέσεως» – Πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά – Τήρηση των προβλεπομένων στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στη διακήρυξη του διαγωνισμού κριτηρίων αναθέσεως – Μεταγενέστερος καθορισμός συντελεστών βαρύτητας και υποκριτηρίων για τα κριτήρια αναθέσεως – Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των επιχειρηματιών και υποχρέωση διαφάνειας

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

Το άρθρο 36, παράγραφος 2, της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των επιχειρηματιών και της εντεύθεν

απορρέουσας υποχρέωσης διαφάνειας, απαγορεύει, στο πλαίσιο διαδικασίας διαγωνισμού, στην αναθέτουσα αρχή να καθορίζει μεταγενεστέρως συντελεστές βαρύτητας και υποκριτήρια για τα περιλαμβανόμενα στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στη διακήρυξη του διαγωνισμού κριτήρια αναθέσεως.

ΠΕΚ, υπόθεση T-59/05

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2008

Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Κοινοτική διαδικασία προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών – Παροχή υπηρεσιών ανάπτυξης, διατήρησης και υποστήριξης των οικονομικών συστημάτων πληροφοριών της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας – Κριτήρια επιλογής και ανάθεσης – Απόρριψη υποβαλλόμενης προσφοράς – Υποχρέωση καταγραφής των λόγων στους οποίους στηρίζεται η απόφαση – όχι εμφανές σφάλμα εκτίμησης – Αρχές επιμέλειας και χρηστής διοίκησης

Το Πρωτοδικείο αποφασίζει:

1. Απορρίπτει την προσφυγή ως αβάσιμη.
2. Η Επιτροπή θα καταβάλει τα δικά της έξοδα και θα πληρώσει το ένα πέμπτο των εξόδων που αντιστοιχούν στην Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ.
3. Η Ευρωπαϊκή Δυναμική θα καταβάλει τα τέσσερα πέμπτα των εξόδων της.

ΠΕΚ, υπόθεση T-465/04

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2008

Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Κοινοτική διαδικασία προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών – Παροχή υπηρεσιών πληροφορικής και σχετικών υπηρεσιών συνδεδεμένων με τα συστήματα πληροφοριών της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας – Απόρριψη υποβαλλόμενης προσφοράς – Υποχρέωση του κράτους να καταγράψει τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η απόφασή του

Το Πρωτοδικείο αποφασίζει:

1. Η απόφαση της Επιτροπής να απορρίψει την προσφορά που υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ και να αναθέσει την σύμβαση στον επιτυχόντα διαγωνιζόμενο της διαδικασίας υποβολής προσφορών «FISH/2004/02» ακυρώνεται.
2. Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

ΠΕΚ, υπόθεση T-272/06

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ κατά Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2008

Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Κοινοτική διαδικασία προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών – Απόρριψη υποβαλλόμενης προσφοράς – Κριτήρια επιλογής και ανάθεσης – Υποχρέωση καταγραφής των λόγων

Το Πρωτοδικείο αποφασίζει:

1. Ακυρώνει την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία απορρίπτει την προσφορά που υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ και η οποία κοινοποιήθηκε στην τελευταία με την επιστολή της 20^{ης} Ιουλίου 2006.

2. Καταδικάζει το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.

ΠΕΚ, υπόθεση T-406/06

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, απόφαση της 12^{ης} Νοεμβρίου 2008

Δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών – Πρόσκληση υποβολής προσφορών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης του συστήματος εγγραφών που θεσπίστηκε με την οδηγία 2003/87/ΕΚ – Απόρριψη υποβαλλόμενης προσφοράς – Απόφαση για ανάθεση της σύμβασης σε άλλο διαγωνιζόμενο – Προφανές σφάλμα εκτίμησης – Υποχρέωση καταγραφής των λόγων στους οποίους στηρίζεται η απόφαση – Αίτηση αποζημίωσης

Το Πρωτοδικείο αποφασίζει:

1. Απορρίπτει την προσφυγή.

2. Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ στην καταβολή των δικαστικών εξόδων που αντιστοιχούν στην ίδια και στην Επιτροπή.

ΔΕΚ, υπόθεση C-213/07

Μηχανική ΑΕ κατά Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, Υπουργού Επικρατείας, (παρεμβαίνοντες: Ελληνική Τεχνοδομική Τεχνική Επενδυτική Βιομηχανικής ΑΕ, δικαιούχος της Παντεχνικής ΑΕ, Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Περιοδικού Τύπου), από-

φαση της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008, επί της αιτήσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

Συμβάσεις δημοσίων έργων – Οδηγία 93/37/ΕΟΚ – Άρθρο 24 – Λόγοι αποκλεισμού από τη συμμετοχή σε διαγωνισμό – Εθνικά μέτρα θεσπίζοντα ασυμβίβαστο μεταξύ του τομέα των δημοσίων έργων και του τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

1) Το άρθρο 24, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997, έχει την έννοια ότι απαριθμεί κατά τρόπο εξαντλητικό τους αντικειμενικούς και σχετικούς με την επαγγελματική ιδιότητα λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν τον αποκλεισμό εργολήπτη από τη συμμετοχή σε διαγωνισμό για την ανάθεση σύμβασης δημοσίων έργων. Ωστόσο, η οδηγία αυτή δεν κωλύει ένα κράτος - μέλος να προβλέψει άλλα μέτρα αποκλεισμού τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης των υποβαλλόντων προσφορά και της διαφάνειας, υπό τον όρο ότι τα μέτρα αυτά δεν βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του στόχου αυτού μέτρου.

2) Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνικές διατάξεις οι οποίες, μολονότι επιδιώκουν τους θεμιτούς σκοπούς της ίσης μεταχείρισης των υποβαλλόντων προσφορά και της διαφάνειας στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, καθιερώνουν αμάχητο τεκμήριο ασυμβίβαστου μεταξύ, αφενός, της ιδιότητας του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που ασκεί δραστηριότητα στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και, αφετέρου, της ιδιότητας του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του Δημοσίου ή νομικού προσώπου του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων ή προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών.